

VALSTYBINĖ ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS INSPEKCIJA

TVIRTINU
Viršininkas

Michailas Demčenko

MAIŠIAGALOS RADIOAKTYVIŲJŲ ATLIEKŲ SAUGYKLOS PERIODINIO SAUGOS VERTINIMO ATASKAITOS PERŽIŪROS IR ĮVERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

2016-10-20

1. Įvadas

Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugykla yra branduolinės energetikos objektas, esantis Širvintų rajono Bartkuškio miške, kuriame laikomos iki 1989 m. iš pramonės įmonių, medicinos ir mokslo įstaigų surinktos radioaktyviosios atliekos. Kaip ir kituose branduolinės energetikos objektuose, minėtoje saugykloje būtina užtikrinti, kad radioaktyviųjų atliekų poveikis aplinkai, o kartu ir žmonėms būtų kuo mažesnis.

Radioaktyviosios atliekos šiame įrenginyje yra saugomos gelžbetonio rūsyje, kurio vidaus matmenys 14.75m x 4.75m x 3 m (tūris – 200 m³). Eksploatuojant įrenginį rūsys buvo tik iš dalies užpildytas atliekomis (apie 60% viso tūrio). Atliekos buvo sluoksniuojamos su betono skiediniu. Be to, čia laikomi ir panaudoti jonizuojančios spinduliuotės šaltiniai, užsandarinti dviejuose nerūdijančio plieno konteineriuose, kurių kiekvieno talpa – 10 litrų. Baigiant įrenginį eksploatuoti, likusi ertmė buvo užpildyta betonu ir smėliu.

Įrenginys buvo pildomas panaudotais jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais nuo 1963 iki 1989 metų, kuomet Fizikos institutas jį uždarė. Pagal Vyriausybės nutarimą, nuo 2002 m. Maišiagalos saugyklą iš Fizikos instituto perėmė VĮ Radioaktyviųjų atliekų agentūra (toliau - RATA).

Dar 1994 m. buvo pradėti reguliarūs dozimetriniai ir radiometriniai šio punkto aplinkos tyrimai (monitoringas), kurie tęsiasi iki šiol. Šie tyrimai skirti nustatyti, ar iš saugyklos į aplinką nepatenka radioaktyviose atliekose esantys radionuklidai.

Šiuo metu šis radioaktyviųjų atliekų punktas yra licencijuotas pagal Lietuvoje galiojančius teisės aktus ir jam suteiktas Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos statusas: 2006 m. VATESI išdavė licenciją VĮ Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo agentūrai (RATA) vykdyti uždarytos saugyklos priežiūrą. Gavusi licenciją RATA atliko saugyklos saugos gerinimo darbus. Siekiant, kad į saugyklos vidų nepatektų vanduo, virš jos buvo įrengta papildoma danga bei pagerinta saugyklos fizinė sauga – įrengtos naujos tvoros, stebėjimo kameros ir kt. Remiantis Maišiagalos saugyklos monitoringo ataskaitomis už laikotarpį nuo saugos gerinimo priemonių įgyvendinimo (papildomos dangos įrengimo) iki dabar, saugyklos poveikis aplinkai sumažėjo. Atsižvelgiant į pasikeitusias Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas 2016 metų birželio 13 d. buvo išduota atnaujinta licencija eksploatuoti branduolinės energetikos objektą – Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklą.

Saugykloje yra sukaupta įvairių rūšių radioaktyviųjų atliekų: trumpaamžės labai mažai radioaktyvios, trumpaamžės mažai ir vidutiniškai radioaktyvios, ilgaamžės ir labai radioaktyvios atliekos. Ateityje šios atliekos turės būti išimtos, rūšiuojamos, pakuojamos į specialias pakuotes ir dedamos į kiekvienai atliekų rūšiai skirtus atliekynus.

2. Teisinė aplinka

Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos periodinio saugos vertinimo ataskaita teikiama VATESI vadovaujantis Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 32 straipsnio 7 dalies ir Branduolinės saugos reikalavimų BSR-3.1.2-2010 „Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo branduolinės

energetikos objektuose iki jų laidojimo reikalavimų“ 136-140 punktų nuostatomis.

Lietuvos Respublikos teisės aktai, kuriais VATESI vadovavosi atlikdama Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos periodinio saugos vertinimo ataskaitos (toliau –PSVA) peržiūrą ir įvertinimą:

1. Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymas;
5. Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo branduolinės energetikos objektuose iki jų laidojimo reikalavimai, BSR-3.1.2-2010
6. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.6.1-2012 „Branduolinės energetikos objektų, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinė sauga“;
7. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.4.1-2016 „Vadybos sistema“;
8. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.7.1-2014 „Saugai svarbių branduolinės energetikos objekto konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaisrinė sauga“;
9. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.3-2011 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“;
10. VATESI viršininko 2008 m. spalio 24 d. įsakymas Nr. 22.3-107 „Dėl avarinės parengties reikalavimų branduolinės energetikos objektą eksploatuojančiai organizacijai patvirtinimo“;
11. Lietuvos higienos normos HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“;
12. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gegužės 15 d. įsakymo Nr. 233 "Dėl statybos techninio reglamento STR 2.05.04:2003 "Poveikiai ir apkrovos" patvirtinimo" pakeitimo.

VATESI, atlikdama peržiūrą ir įvertinimą, taip pat vadovavosi 2015 m. vasario 6 d. patvirtinta rašytine ir viešai paskelbta konsultacija apie periodinį branduolinės energetikos objekto saugos vertinimą.

3. Kokybės užtikrinimas

RATA pateikė nepriklausomą Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos periodinio saugos vertinimo patikros ataskaitą. Patikros ataskaitoje suformuluota išvada, kad dokumentas parengtas tinkamai.

4. Saugą pagrindžiančio dokumento peržiūros ir įvertinimo eiga

RATA Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos periodinio saugos vertinimo ataskaitą pateikė 2015 m. gruodį.

VATESI, vadovaudamasi šios Ataskaitos 2 skyriuje nurodytų teisės aktų reikalavimais, atliko–PSVA peržiūrą bei įvertinimą, kurio metu vertino teisinio reglamentavimo ir aikštelės ir (arba) jos aplinkos pasikeitimus, konstrukcijų, sistemų ir komponentų senėjimą ir kitus saugai galinčius turėti įtakos veiksnius, užtikrinančius, kad BEO atitinka jo projektą ir kad galima toliau eksploatuoti saugyklą pagal esamą projektą artimiausius 10 metų. Pagrindinės pastabos buvo šios: nepateikti dokumentai apie nepriklausomą patikrą, nepateikta teisinio reglamentavimo pasikeitimų analizė, neaprašyti aikštelės ir joje esančių objektų pasikeitimai, neaprašyti išorinių veiksnių pasikeitimai, trūksta pasikeitimų įvertinimo, kai kurie išvadų teiginiai yra nepagrįsti.

RATA pataisytą PSVA pateikė 2016 m. gegužės mėn.. Siekiant laiku ir kokybiškai peržiūrėti ir įvertinti papildytą Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos periodinio saugos vertinimo ataskaitą, 2016-05-24 VATESI viršininko įsakymu buvo sudaryta laikina peržiūrinčių darbuotojų darbo grupė peržiūros ir įvertinimo darbams atlikti ir patvirtintas Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos periodinio saugos vertinimo ataskaitos nagrinėjimo darbų planas. VATESI 2016 m. birželio mėn. pateikė pastabas.

Ataskaitos 3-oji versija buvo pateikta 2016 m. rugpjūčio mėn. Ją išnagrinėjus, buvo priimtas

sprendimas suderinti.

5. Branduolinės saugos peržiūros ir įvertinimo išvados

Išnagrinėjus Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos periodinio saugos vertinimo ataskaitoje pateiktą informaciją ir įsitikinus, kad joje RATA, atsižvelgdama į teisinio reglamentavimo ir aikštelės ir (arba) jos aplinkos pasikeitimus, į konstrukcijų, sistemų ir komponentų senėjimą ir kitus saugai galinčius turėti įtakos veiksnius, užtikrina, kad BEO atitinka jo projektą ir kad galima toliau eksploatuoti saugyklą pagal esamą projektą artimiausius 10 metų, bei į tai, jog Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtros programoje numatyta išimti atliekas iš saugyklos ir sutvarkyti saugyklos teritoriją bei panaikinti jos kontrolę radiaciniu požiūriu iki 2023 m., 2016 spalio 12 d. Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos periodinio saugos vertinimo ataskaita buvo suderinta.

Skyriaus vedėjas

Darius Lukauskas